

**Invazīvo sugu prioritāro ienākšanas ceļu vienotais rīcības
plāns Latvijai 2023-2028**

Saīsinājumi

Dabas aizsardzības pārvalde – DAP

Dabas datu pārvaldības sistēma – OZOLS

Daugavpils Universitāte – DU

Eiropas Komisija – EK

Eiropas Savienība – Savienība

Invazīvās Sugas Neizbēgšanas Plāns – ISNP

Latvijas vides aizsardzības fonds – LVAF

Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs – LVĢMC

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR" – BIOR

Pārtikas un veterinārais dienests – PVD

Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvalde – VID MP Valsts augu aizsardzības dienests – VAAD

Valsts meža dienests – VMD

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – VARAM

Zemkopības ministrija – ZM

Agrīnas Brīdināšanas Sistēma – ABS

Esošā budžeta ietvars – EBI

Darba dienas – dd

CITES – Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)

Invazīvām sugām ir postoša ietekme uz dabu, ekonomiku un pat cilvēku veselību. Tās ir viens no galvenajiem bioloģiskās daudzveidības samazināšanās cēloņiem pēc biotopu izmaiņām.

Invazīva suga var būt jebkura veida dzīvs organisms – augs, kukainis, zivs, u.c. Invazīvas parasti ir tās svešzemju sugas, kuras, nonākot jaunās dzīves vietās, var sākt:

- strauji vairoties;
- agresīvi izplatīties;
- nomākt vietējās sugas un apdraudēt ekosistēmas;
- var nodarīt kaitējumu gan dabai, gan cilvēkiem.

Invazīvās sugas vispirms izplatās cilvēka darbības dēļ, bieži vien neapzināti. Mūsdienu pasaulē ir plašas iespējas ceļot, pārvadāt preču kravas, līdz ar to mēs varam ļoti ātri pārvietot preces un attiecīgi arī invazīvās sugas no vienas pasaules malas uz citu.

Rīcības plāna nepieciešamības pamatojums

Invazīvas sugas nodara kaitējumu vietējai florai un faunai, tāpēc ir ļoti svarīgi līdz minimumam samazināt iespēju invazīvām svešzemju sugām ienākt Latvijā. Riski vērtēti, pamatojoties uz analīzes rezultātiem par invazīvu svešzemju sugām, kas rada bažas Savienībai un to neapzinātas introdukcijas un izplatības ceļiem Latvijā, kā arī jūras ūdeņos, pēc kā izstrādāts rīcības plāns invazīvu svešzemju sugu prioritārajiem izplatības ceļiem.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra Regulu Nr. 1143/2014 par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību (turpmāk – Regula Nr. 1143/2014) katrai dalībvalstij ir jāizstrādā rīcības plāns par invazīvu svešzemju sugu izplatības ceļiem.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" 2021. gadā sagatavoja pētījumu par 66 invazīvu svešzemju sugu ienākšanas ceļiem – [“Identification of pathways of introduction in Latvia for 66 invasive alien species of European Union concern”](#) (turpmāk - Pētījums). Tajā minēts, ka izplatības ceļu radītā riska preventīva samazināšana ir viens no efektīvākajiem veidiem, lai cīnītos ar invazīvajām sugām. Izvērtējot visus invazīvo sugu izplatības ceļus, secināts, ka 93% Savienības sarakstā iekļauto **dzīvnieku sugu introdukcija Latvijā savvaļā notiek vai var notikt neapzināti, bet augu introdukcija ir tīša**, jo tie ievesti dažādiem mērķiem, piemēram, Pētījumā norādīts, ka **Latvijā sastopamais Sosnovska latvānis** ievests lopbarībai, bet **puķu sprigane** kā krāšņumaugs.

Nacionālajā līmenī normatīvais regulējums jau sen (kopš 2006.gada) ir izstrādāts attiecībā uz Sosnovska latvāni. Tuvākajā laikā tas tiks papildināts un pilveidots, ietverot visas invazīvās sugas. Par daudzām sugām dati vēl ir nepilnīgi, tādēļ plānā ietverta datu vākšanas un monitoringa metožu izstrādes nepieciešamība.

Pētījumā visām dzīvnieku sugām ir noteikti 17 izplatības ceļi, no kuriem tiek izdalīti divi nozīmīgākie, kas noteikti kā galvenie, un tie ir:

- 1) **“izbēgšana ” (42% dzīvnieku sugu);**

2) “sekundārā introdukcija” (42% dzīvnieku sugu).

Izplatības ceļš “izbēgšana” noteikts šādām sugām: **nūtrija** *Myocastor coypus*, jenots *Procyon lotor*, sarkanvēdera krāšņvāvere *Callosciurus erythraeus*, pelēkā vāvere *Sciurus carolinensis*, melnā vāvere *Sciurus niger*, Sibīrijas burunduks *Tamias sibiricus*, Dienvidamerikas degunlācītis *Nasua nasua*, Ķīnas mundžaks *Muntiacus reevesi*, parastā maina *Acridotheres tristis*, **Nīlas zoss** *Alopochen aegyptiacus*, Jamaikas zilknābis *Oxyura jamaicensis*, svētais ībiss *Threskiornis aethiopicus*.

Izplatības ceļš “sekundārā introdukcija” noteikts šādām sugām: **jenotsuns** *Nyctereutes procyonoides*, **ondatra** *Ondatra zibethicus*, sarkanvēdera krāšņvāvere *Callosciurus erythraeus*, pelēkā vāvere *Sciurus carolinensis*, melnā vāvere *Sciurus niger*, Sibīrijas burunduks *Tamias sibiricus*, Dienvidamerikas degunlācītis *Nasua nasua*, Ķīnas mundžaks *Muntiacus reevesi*, Āzijas sirsenis *Vespa velutina nigrithorax*, vērša varde *Lithobates catesbeianus*, **rotans** *Percottus glenii*, svītrainais zušu sams *Plotosus lineatus*. (treknrakstā – Pētījuma dati¹ par sugām, kuras sastopamas Latvijā savvaļā).

Invazīvo dzīvnieku sugu prioritārajam izplatības ceļam “izbēgšana no turēšanas vietām” ir skaidri nosakāmi izplatīšanās avoti un vektori, līdz ar to skaidri nosakāmi pasākumi, lai novērstu invazīvu sugu neapzinātu introdukciju Savienībā vai izplatīšanos tās teritorijā, kā arī pasākumu izmaksas ir salīdzinoši nelielas un tām ir lielāks mērķa sasniegšanas potenciāls.

Izplatības ceļam “**sekundārā introdukcija**”, kura ienākšanas veidi saistīti ar dabisku izplatīšanos no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav to dabiskais izplatības areāls, nepieciešama papildus informācija par potenciālajiem izplatīšanās avotiem, novēršanas pasākumi ir komplicēti, līdz ar to šī rīcības plāna pasākumu izmaksas būtu prognozējamas lielākas. Jau šobrīd normatīvajos aktos ir regulēti dzīvnieku turēšanas nosacījumi. Atbilstoši Dzīvnieku aizsardzības likuma 5. pantam dzīvnieka īpašnieka pienākumi ir nodrošināt dzīvnieka turēšanas apstākļu un aprīkojuma atbilstību tā fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām, ņemot vērā attiecīgā dzīvnieka sugu, un nodrošināt, lai dzīvnieks netraucētu un neapdraudētu cilvēkus vai citus dzīvniekus. Dzīvnieku aizsardzības likuma 29. pants nosaka, ka pieradinātu un dzīvei savvaļā nepielāgotu savvaļas dzīvnieku aizliegts izlaist brīvā dabā. Tāpat virknē normatīvo aktu ir minētas prasības nodrošināt dzīvnieku neizkļūšanu savvaļā². Līdz šim Regulas 8. panta nosacījumi iekļauti kompetentās iestādes lēmumā, atļaujot invazīvo dzīvnieku sugu īpatņu ieviešanu un eksponēšanu Rīgas Nacionālajā zooloģiskajā dārzā.

Pētījuma augu sugām noteikti izplatības ceļi – 10 (sauszemes augiem) un 12 (ūdens augiem), no kuriem divi nozīmīgākie ir “sekundārā introdukcija” (100% sauszemes un ūdens augu

¹ “Identification of pathways of introduction in Latvia for 66 invasive alien species of European Union concern”

² MK noteikumi Nr.1033. <https://likumi.lv/ta/id/221136-prasibas-savvalas-sugu-dzivnieku-turesanai-zoologiskaja-darza-un-prasibaszoologiska-darza-izveidosanai-un-registracijai>

MK noteikumi Nr.715. <https://likumi.lv/ta/id/214610-labturibas-prasibas-kazokzveru-turesanai>

MK noteikumi Nr.4. <https://likumi.lv/ta/id/223852-dzivnieku-izcelsmes-produktu-ieguvei-vai-sugas-selekcijai-izmantojamo-savvalas-sugudzivnieku-turesanas-kartiba-iezogotas-platibas-un-prasibas-sadu-platibu-ierikosanai>

MK noteikumi Nr. 1. <https://likumi.lv/ta/id/304167-zinatniskiem-merkiem-izmantojamo-dzivnieku-aizsardzibas-noteikumi>

sugu), “dārzkopība” (92% sauszemes un ūdens augu sugu), un “akvārijs” (77%) ūdens augu sugām.

Augiem, līdzīgi kā dzīvniekiem, resursefektīvākā ir ienākšanas nepieļaušana un izplatīšanās iespēju riska mazināšana un novēršana, pasargājot Latviju un Savienību no tālākas izplatības.

Attiecīgi izvēlēts aptvert Pētījumā minētās prevencijas iespējas ar ieviešanas, lauksaimniecības, akvāriju, dārzkopības un ainavu un apstādījumu veidošanas ceļiem, kas ir primārie sugu izplatībai. Tie tiks apvienoti vienā blokā, lai novērstu sugu izbēgšanu un otrā blokā, lai iespējami ātri reaģētu un pasargātu no tālākas izplatības savvaļā.

Ļoti būtiska ir sabiedrības iesaiste gan prevencijā (piemēram, informatīvie materiāli lidostā un robežšķērsošanas punktos), gan rīcībās, lai sugu ātri konstatētu un ātri rīkotos, sugu iznīcinot un ierobežojot, piemēram, īpašnieku informēšana par labākajām iznīcināšanas metodēm, mīluļu un akvārijaugu nodošana zooloģiskajā dārzā, botāniskajos dārzos, gan arī iesaistīšana talkās.

Rīcības plāna mērķis

Noteikt mērķus, rīcības un veicamos pasākumus un īstenot tos, lai līdz minimumam samazinātu jaunu invazīvu sugu nokļūšanas un izplatīšanās risku savvaļā Latvijā, ievēdot, izbēgot un izplatoties no audzēšanas vai turēšanas vietām, kā arī jau esošo invazīvo sugu turpmāku izplatīšanās risku Savienības teritorijā.

Prioritārā izplatības ceļa un rīcības plāna tvērums

Rīcības plānā tiek vērtēti Pētījumā prioritāri noteiktie 2 izplatības ceļu veidi augiem un dzīvniekiem:

- **ienākšana un izbēgšana**, jeb **izklūšana savvaļā** no audzēšanas vai turēšanas vietām;
- **sekundārā izplatīšanās**, ko šī plāna ietvaros saprot kā dabisku izplatīšanos no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav to dabiskais izplatības areāls.

Pētījuma un šī rīcības plāna kontekstā terminu “izbēgšana” **dzīvnieku** sugām attiecina uz zooloģiskiem dārziem, kažokzvēru audzētavām, mīļdzīvnieku turētājiem un tirdzniecību, laboratorijas dzīvniekiem, u.c., kas šajā rīcības plānā izvirzītas kā galvenā mērķauditorija. Savukārt akvakultūrā izmantotie un akvārijos turētie dzīvnieki nav šī izplatības ceļa un attiecīgi rīcības plāna tvērumā, jo saskaņā ar Pētījumu, izmantojot ienākšanas ceļu “Akvāriji” vai “Akvakultūra”, Latvijā var ienākt mazāks sugu skaits un to ietekme ir zemāka. Ņemot vērā iepriekšminētos apsvērumus, izplatības ceļš “izbēgšana no turēšanas vietām” identificēts kā prioritārs 12 Regulā iekļautajām dzīvnieku sugām, no kurām neviena Latvijā savvaļā nav sastopama. Rīcības plānā ar terminu “invazīvo sugu dzīvnieku turēšanas vieta” saprot visas turēšanas vietas, kurās tiek turēti invazīvo sugu dzīvnieki, neatkarīgi no to turēšanas mērķa un turēšanas vietas juridiskās formas.

Pētījuma kontekstā **augiem** risināma ātra reaģēšana un rīcība uz sugu ienākšanu, novēršot turpmākas izplatīšanās riskus, kā arī pasargāšana no sekundārās izplatīšanās, kam nepieciešama laicīga reaģēšana, tāpēc izstrādājami un veicami atbilstoši monitoringi, īstenojama pašvaldību un sabiedrības informēšana un iesaiste, kā arī jānodrošina sadarbība ar sabiedrību.

Rīcības plānā katram ceļam izveidota tabula, kurā sadalījums veikts, norādot Mērķi ar rīcību/pasākumiem, novērtējot, vai Ieguvums pārsniedz Zaudējumus, un paskaidrojot Pārlicības līmeņa izvēli. Turpmākai rīcībai tabulā iekļautas kolonnas – Atbildīgā iestāde, Rezultatīvais rādītājs, Izpildes termiņš un nepieciešamās aptuvenās resursu aplēses.

Rīcības plāna mērķauditorija

Visas iesaistītās puses, kas ietver:

- iestādes - VARAM, ZM, DAP, VAAD, PVD, VID MP, VMD, LVĢMC, BIOR;
- pašvaldības;
- uzņēmējus – stādaudzētavas, stādu un dzīvnieku tirdzniecības vietas;
- citus tieši saistītos ar rīcību ar invazīvajām sugām, kā arī atbildīgās iestādes - Zooloģiskie dārzi, Botāniskie dārzi un citas reģistrētas dzīvnieku turēšanas vietas un mīļdzīvnieku īpašnieki;
- nekustamā īpašuma īpašniekus, kuru īpašumā atrodas invazīvas sugas.

Reģionālā sadarbība rīcības plāna ieviešanai

Rīcības plāns attiecas uz dalībvalsti, kā arī paredzēta koordinācija reģionālajā līmenī papildus Regulā jau noteiktajai dalībvalstu sadarbībai un nosacījumiem invazīvo sugu dzīvnieku un augu pārvietošanai starp turēšanas vietām dažādās dalībvalstīs. Regulāra informācijas apmaiņa ar kaimiņvalstīm ietverta plāna uzdevumos.

1.tabula. Rīcības plāns prioritārajam izplatības ceļam “Izbēgšana/ Izklūšana savvaļā no audzēšanas vai turēšanas vietas”

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
1. Prioritārais izplatības ceļš: ienākšana un izbēgšana pa transporta, lauksaimniecības, akvāriju, dārzkopības un ainavu un apstādījumu veidošanas izplatības ceļiem, izbēgšana no turēšanas vietām				
<p>1. Regulas invazīvo sugu importa un tirdzniecības kontrole, ietverot citas konvencijas (CITES, utt.):</p> <p>1.1. Regulas invazīvo augu un dzīvnieku importa kontrole</p> <p>1.2. Regulas invazīvo sugu tirdzniecības kontrole – tirdzniecības vietu, tiešsaistes platformu un citu eksponēšanas vietu (izstādes, stādu parādes) pārbaude, lai novērstu invazīvo sugu izmantošanu un tirdzniecību.</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi</p> <p>Gan ilgtermiņā, gan īstermiņā, kā arī visos mērogos.</p> <p>Suga var ienākt un radīt būtiskas problēmas Latvijā vai citās Savienības dalībvalstīs caur Latviju (arī tās sugas, kas Latvijā nevar izplatīties).</p> <p>Sabiedrības un sociālo partneru informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo gan Pētījumā, gan Regulā <u>pasargāšana</u> (prevencija) identificēta kā galvenais un resursefektīvākais rīks. <u>Dārzkopība, lauksaimniecība un ainavu un apstādījumu veidošana</u> ir būtiskākais cēlonis gan tīšai, gan netīšai tālākai izplatībai. Šī izplatīšanās ir būtiskākā lielu attālumu pārvarēšanai un lielāka kaitējuma nodarīšanā, ko suga pati ar savu izplatības ātrumu nebūtu spējusi sasniegt.</p> <p>Augsts, jo sabiedrības ietekme uzsvērta gan Regulā, gan Pētījumā.</p>	<p>Par politikas izstrādi: VARAM, ZM</p> <p>Par ieviešanu: PVD, VID MP-regulāri importa kontrole (kravas, sporādiski pasts bagāža); VAAD – augu eksportā, reeksportā (neizsniegt sertifikātu); sauszemes augiem stādaudzētavu un tirgus kontrole; (DAP-analogi ar dzīvniekiem);</p> <p>Tirdzniecībā: DAP, PVD (dzīvnieku sugas), VAAD, (augu sugas)</p>	<p>Veiktās pārbaudes, iestāžu ziņojums par rezultātiem.</p> <p>Papildināti normatīvie akti.</p> <p>Dzīvnieku un augu eksponēšanas un tirdzniecības vietu pārbaudes iekļautas iestādes pārbažu plānā.</p> <p>1.Izstrādāta aplikācija 2.Nodrošināta datu migrācija un sistēmas lietošana.</p>	<p>Ieviešana: saskaņā ar normatīvajiem aktiem, esošā budžeta ietvaros (EBI), turpinot pārbaudes nepieciešami papildus laika resursi.</p> <p>Pastāvīgi, pēc papildus resursu piešķiršanas. VAAD invazīvo augu sugu uzraudzības un monitoringa nodrošināšanai vienas papildu amata vietas izveide – finansējums norādīts 2.tabulas 3.punktā</p> <p>Aplikācijas izstrāde visām iestādēm.</p> <p>-VAAD (aplikācijas izstrāde, pielāgošana dažādiem pārbažu veidiem, izveidota savietojamība ar iestāžu sistēmām, datu bāzēm (DAP, VAAD, pašvaldības, u.c. kontrolējošās iestādes) 70 000 <i>euro</i>;</p> <p>- iekārtas VAAD datu reģistrēšanai un kontrolei lauka apstākļos (aplikāciju atbalstošas iekārtas 15 000 <i>euro</i>; izdrukas iekārtas 10 000 <i>euro</i>;</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
			3.Nodrošināta un tiek veikta kontrole.	<p>-VAAD : instrukciju un uzraudzības sistēmas izstrāde - reģionālo nodaļu inspektoru apmācība</p> <p>-uzraudzība: klātienēs tirgus pārbaude ~200 stādaudzētavu un stādu tirdzniecības vietas;</p> <p>-augošo augu uzraudzība ;</p> <p>- pārkāpuma gadījumā lietas ierosināšana un izskatīšana, saskaņā ar iestādes lēmuma pieņemšanas procesu; ABS neiznīcināšanas gadījumā ierobežošanas pasākumu organizēšana piespiedu kārtā, iepirkums 500 <i>euro</i>/pasākums.</p> <p>DAP- 25 dd (20 riska objekti un neparedzēti objekti pārbaudei).</p> <p>VAAD, VMD, PVD, Muitas pārvaldes, LVĢMC (par ABS) kompetento darbinieku apmācība sugu atpazīšanai veikta 2022. gadā LIFE projekta ietvaros.</p> <p>Tiks izmantoti LIFE projekta sugu atpazīšanas materiāli.</p> <p>DU LVAF projekta ietvaros veido invazīvo sugu</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				noteikšanas Rokasgrāmatu. Turpmāk mācības- 1 dd, materiālu sagatavošana, 5dd - ārpakalpojums.
1.3. Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana par invazīvo sugu ieviešanas riskiem un aizliegumiem	<p>Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo apzinātā ieviešana Pētījumā noteikta kā galvenais izplatīšanās veids augiem.</p>	VARAM, ZM VAAD, DAP	Informācija iestāžu <u>tīmekļvietnēs</u> ; infografikas <u>lidostā</u> , izlidošanas zonā, robežpunktos; regulāri publicētas <u>relīzes un atgādinājumi</u>	No Rīcības plāna apstiprināšanas brīža infografikai ārpakalpojums 2x1000,- euro (augi - VAAD, dzīvnieki - DAP) papildus 2x10 dd materiālu gatavošanai
<p>2. Preventīvie augstas invazitātes riska sugu iekļūšanas pasākumi:</p> <p>2.1. Sadarbība, komunikācija ar kaimiņvalstīm: Nodrošināts saziņas tīkls, tiek rīkotas tikšanās pēc nepieciešamības</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, dod izpratni par kopējo situāciju, bet mazs finansiālo resursu patēriņš.</p>	VARAM, pēc vajadzības iesaistot citas plānā minētās kompetentās iestādes	Sadarbības notikumi Sadarbība ar kaimiņvalstīm (bāzes mērogs) vai Baltijas jūras reģions (ideālais scenārijs)	Nodibināti kontakti, uzsāktās sadarbības turpināšana
2.2. Sadarbība ar zinātniekiem - monitoringa datu	<p>Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p>	VARAM, ZM resursi	Veikti novērtējumi un iesniegti	Nepieciešami resursi iepirkuma veikšanai.

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
analīze, kaimiņvalstu informācijas analīze - sugu riska novērtējuma aktualizācija. Augstas invazivitātes riska sugu prognozēšana. Riska analīze turpmākai rīcībai, atkarībā no klimata un datiem.	<p>Pārlicības līmenis</p> <p>Vidējs, dod izpratni par kopējo situāciju, bet vidējs finansiālo resursu patēriņš.</p>	<p>DAP kā koordinējošā iestāde organizē praktisko iepirkumu izstrādi un izsludināšanu ārpusvalstīs, iesaista iestādes pēc nepieciešamības</p> <p>Izstrādē un apstiprināšanā iesaistās invazīvo sugu konsultatīvā padome.</p>	priekšlikumi rīcībai ar sugām	<p>DAP- dažādu iepirkumu (Riska analīze, monitoringi, pētījumi, licences u.tml.) organizēšanai- 20 dd</p> <p>DAP- Riska analīze- 10dd vienai sugai (ārpusvalstīs sugu skaits -10) 100dd.</p>
3.Vienotas invazīvo augu audzēšanas un invazīvo dzīvnieku turēšanas vietu datubāzes, t.sk. uzskaitot minētajās vietās fiksēto informāciju par dzīvnieku izbēgšanu, izveide un aktualizēšana	<p>Ieguvumi > zaudējumi</p> <p>Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo bez datu apkopojuma nav iespējams īstenot Regulā noteikto.</p>	VAAD (augiem), DAP (dzīvniekiem)	Izveidota un pastāvīgi tiek aktualizēta visu invazīvo sugu turēšanas vietu datu bāze.	Izveide - 2023. gada decembris; aktualizēšana – pastāvīgi, EBI DAP- izveide un uzturēšana- 5dd, regulāri; VAAD- izveide un uzturēšana- regulāri.
4.Atļauju darbības (izsniegšanas,	Ieguvumi > zaudējumi	VARAM	Izstrādāti vadlīnijas vai	2023. gada decembris

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>lietošanas, apturēšanas, anulēšanas, kontroles) invazīvo sugu audzēšanai un turēšanai nebrīvē saskaņā ar Komisijas Īstenošanas Regulu (ES) 2016/145, t.sk. audzēšanas un turēšanas vietu uzraudzības regulējums. Normatīvo aktu pilnveidošana, t.sk. iekļaujot:</p> <p>4.1. Invazīvās Sugas Neizbēgšanas Plāna (ISNP) veidlapa. ISNP nepieciešams katrai invazīvās sugas turēšanas vietai. Tajā ietverti visi nepieciešamie pasākumi (metodes, atbildīgās personas/ atbildību sadalījums utt.), lai kontrolētu invazīvo sugu vairošanos, novērstu izkļūšanu savvaļā un veiktu piemērotāko rīcību dzīvnieka izbēgšanas gadījumā</p>	<p>Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo vairākas kontrolējošās un atbildīgās iestādes, dubulta uzraudzības sistēma ar Komisijas iesaisti. Preventīvi tiek apzināti potenciālie invāzijas avoti, kas ļauj ātri un efektīvi rīkoties, lai novērstu jaunu invazīvo sugu nokļūšanu savvaļā.</p> <p>Standartizēta kontrole paātrina procesa īstenošanu un mazina cilvēcisko kļūdu daudzumu</p> <p>Ieguvumi > zaudējumi</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo kontrole nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>VAAD – visi augi; DAP – dzīvnieki.</p>	<p>normatīvie akti, kas regulē atļauju izsniegšanu invazīvo sugu turēšanai nebrīvē un turēšanas vietu uzraudzību. Ir veikta pirmreizējā un tiek veiktas regulārās turēšanas vietu pārbaudes, vienlaikus veicot ISNP pārbaudi.</p>	<p>Pirmreizējā pārbaude gada laikā no turēšanas atļaujas izsniegšanas; turpmākās pārbaudes - ne retāk kā 1 reizi 3 gados; zooloģiskajos dārzos reģistrētajiem dzīvniekiem - 1 reizi gadā, apvienojot minētās pārbaudes ar ikgadējo zooloģisko dārzu pārbaudi 5 dd DAP; DAP- uzraudzība, saziņa, sagatavošanās pārbaudei (nepieciešamās prasības sugas labturībai), pārbaudes veikšana turēšanas vietā, pārbaudes akta sastādīšana 12 dd.</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
(iespējami ātra noķeršana vai eitanazēšana), kā arī plāna aktualizācijas regularitāte.				
4.2. Informācijas sniegšanu kompetentajām iestādēm katrā invazīvas sugas izkļūšanas savvaļā gadījumā, ietverot veiktās rīcības, to efektivitāti un sasniegtos rezultātus.		DAP sadarbībā ar zooloģisko dārzu pārstāvjiem, Latvijas pašvaldību savienību, Valsts meža dienestu		DAP, VAAD - 20 dd - vienreizējas izmaksas.
4.3. Invazīvo sugu atļaujas turētāja regulārā pārbaude (t.sk. īpatņu skaita, sugu atbilstības izdotajai atļaujai invazīvo sugu turēšanai nebrīvē), tostarp ISNP pārbaude.		Invazīvo sugu atļaujas turētāji	Visām invazīvo sugu turēšanas vietām ir izstrādāts un ar atbildīgo iestādi (VAAD – visi augi, DAP – dzīvnieki) saskaņots ISNP, tiek veikta tā aktualizēšana.	Iesniegts kopā ar iesniegumu atļaujas saņemšanai invazīvo sugu turēšanai nebrīvē; aktualizēšana - ne retāk kā 1 reizi 6 gados. DAP- 30 dd gadā 2026.g, turpmāk- 15 dd).

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>5.Sabiedrības informēšana, izglītošana un atbilstošas rīcības veidošana/veicināšana. Informatīvs seminārs, infografika u.c. specifiskām mērķgrupām, materiāli plašai sabiedrībai. Materiālos īpaši uzsvērta invazīvo sugu problemātika kopumā, invazīvo dzīvnieku radītās ietekmes un potenciālie draudi no to nokļūšanas savvaļā utt. uzsvērta sabiedrisko novērojumu nozīme, ziņošanas iespējas.</p> <p>5.1.Specifiski – dzīvnieku tirgotāji, veterinārārsti, zooloģiskie dārzi, mīldzīvnieku un dzīvnieku audzētavu īpašnieki, darbinieki.</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Sabiedrības informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā</p> <p>Pārliecības līmenis Augsts, jo sabiedrības ietekme uzsvērta gan Regulā, gan Pētījumā</p>	DAP	Sagatavota un nosūtīta infografika, skaidrojošavēstule un novadīti vismaz 3 informatīvi semināri dzīvnieku tirgotājiem, veterinārārstiem, zooloģiskajiem dārziem, mīldzīvnieku un dzīvnieku audzētavu īpašniekiem un darbiniekiem	Pirmreizējie pasākumi – gada laikā; turpmākie - pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā reizi 2 gados DAP- 11 dd.
5.2.Specifiski – augu audzētāji, tirgotāji, botāniskie		VAAD	Sagatavota un nosūtīta infografika, skaidrojoša	Semināru gatavošana Sabiedrībai bukleti par iznīcināšanu: bukletam 6000 <i>euro</i> ;

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
dārzi, augaudzētāji-entuziasti;			vēstule un novadīti vismaz 3 informatīvi semināri augaudzētājiem, tirgotājiem, botāniskajiem dārzēm, augaudzētājiem entuziastiem	-eksperts 1 mēnesis izstrāde, informācijas sagatavošana 2 infografikas x1000 euro; Informēšana, izglītošana veģetācijas sezonā 5 mēneši, nesezonā (speciālista sniegtas atbildes uz jautājumiem, sabiedrības informēšana, publikācijas medijos)
5.3. Plašai sabiedrībai. Materiālu saturs veidots “vieglajā valodā”.				
6. Zooloģisko dārzu, botānisko dārzu un DAP dabas izglītības centru izglītošanas funkcijas attīstīšana, lai veicinātu sabiedrības informētību un izpratni par invazīvajām sugām	<p>Ieguvumi > zaudējumi</p> <p>Sabiedrības un sociālo partneru informēšana ir būtiska invazīvo sugu izskaušanā</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo sabiedrības un sociālo partneru un mērķa grupu ietekme uzsvērta gan Regulā, gan Pētījumā.</p>	Zooloģiskie dārzi; botāniskie dārzi; DAP VAAD – botāniskie dāzi	Preses relīžu kopijas, video materiāli, izdales materiāli, infografikas utt.	Trīs gadu laikā DAP – 20 dd VAAD – trīs gadu laikā.

2.tabula. Rīcības plāns prioritārajam izplatības ceļam “Sekundārā introdukcija” Pētījuma izpratnē³

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
2. Prioritārais izplatības ceļš: sekundārā introdukcija (Pētījuma izpratnē)				
<p>1. Latvijā tikko ienākušo Regulas invazīvo sugu kontrole un pārvaldība.</p> <p>1.1. Sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaistes veicināšana, palielinot sabiedrības novērojumu skaitu un iegūstot papildu datus par agrīnu izplatību turpmākajai rīcībai.</p> <p>1.2. Uzlabota datu ieguve par agrīni ienākušām invazīvām sugām. Monitoringā u.c. veidos iegūto datu apkopošana vienotā invazīvo sugu datu bāzē.</p> <p>1.3. Agrīni ienākušo invazīvu sugu atradņu ātra iznīcināšana ar</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Pasargāšana kā efektīvākā rīcība noteikta gan Regulā, gan Pētījumā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo kontrole un sabiedrības informēšana nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>Politikas izstrāde: VARAM, ZM</p> <p>Ieviešana: Kompetentās iestādes – iestāde, kuras kompetencē, atbilstoši 2019. gada 27. augustā Ministru kabinetā izskatītajam Informatīvajam ziņojumam "Par invazīvām svešzemju sugām un kompetenču sadalījumu" un normatīvajiem aktiem ietilpst datu ieguve vai kontrole par konkrēto sugu vai sugu grupu,</p>	<p>Papildināti normatīvie akti.</p> <p>Veiktās pārbaudes, iestāžu ziņojumi par rezultātiem. Pārvaldības pasākumu efektivitātes kontrole.</p>	<p>Uzraudzība, neiznīcināšanas gadījumā ierobežošanas pasākumu organizēšana piespiedu kārtā, valsts kopīgi organizēts iepirkums 500 <i>euro</i>/pasākums.</p> <p>1.2 - DAP izmaksas skat. 2. tabulas 3. un 4. punktā. VAAD izmaksas skat. 1.tabulas 1.punktā</p>

³ Sekundārā introdukcija jeb izplatīšanās - dabiska sugas izplatīšanās no kaimiņvalstīm vai no atradnēm valsts iekšienē, kas nav sugu dabiskais izplatības areāls.
Secondary introduction - Introduced species where populations have been introduced from a nearby country/sea area – which are not the natural distribution area.

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>kompetentās iestādes iesaisti, uzraudzību, ja nepieciešams piespiedu izpildi.</p> <p>1.4. Administratīvā atbildība (sods par bezdarbību).</p>		<p>jomas, kurās ietilpst sugu identificēšana, vai kas veic kontroli noteiktā vietā (piem., Latvijas Republikas robežkontroles punktos), t.i., DAP, VAAD, VMD, LVĢMC, PVD. Sadarbībā ar pašvaldībām.</p>		
<p>2. Plaši izplatīto sugu labāko pārvaldības pasākumu izstrāde un noteikšana (izskaušana, populācijas kontrole, ierobežošanas metodes), lai pasargātu ES un nepieļautu tālāku izplatību Latvijā. Administratīvā atbildība (sods par bezdarbību).</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi Lai ierobežotu sugu izplatīšanos nepieciešami efektīvi pasākumi, ņemot vērā izmaksas, izpildes sarežģītību un riskus daļējas izpildes gadījumā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo izskaušana un pasākuma kontrole nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>Par izstrādi: VAAD, DAP</p>	<p>Sagatavotas labākās rīcības to plaši izplatīto sugu pārvaldībai, kurām šādu rīcību vēl nav. Pārvaldības pasākumu efektivitātes kontrole.</p>	<p>Trīs gadu laikā pēc resursu piešķiršanas. 70 dd - ārpakalpojums</p>
<p>3. Pilnveidota datu ievākšanas sistēma par Regulas sugu izplatību.</p>	<p>Ieguvumi > zaudējumi</p>	<p>Par politikas izstrādi un resursu</p>	<p>Papildināti normatīvie akti.</p>	<p>Izstrāde un monitoringu veikšana, apmācība to veikšanā</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
<p>3.1. Esošie valsts bioloģiskās daudzveidības monitoringi, integrējot tajos Regulas sugas, cik iespējams. Sugām, kuras nav iespējams integrēt esošajā monitoringa sistēmā, jaunu monitoringa metožu izstrāde, aprobācija un ieviešana. Atbilstošāko monitoringa metožu izvēle (precīzā uzmērīšana augu sugām, kur tālākai rīcībai nepieciešama augsta datu precizitāte, jauni speciālie monitoringi atsevišķām sugām).</p> <p>3.2. Sabiedrisko novērojumu izmantošana.</p> <p>3.3. Citu, papildinošu datu ieguves avotu izmantošana/</p>	<p>Datu ieguve ir būtiska Regulas īstenošanā un turpmāko rīcību plānošanā.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts, jo pasargāšana un ātra rīcība ir efektīvāka, nekā cīnīšanās ar sekām, kas uzsvērts gan Regulā, gan Pētījumā. Eiropas valstu un Latvijas neinvadēto teritoriju pasargāšana no invazīvajām sugām ir primārs uzdevums.</p>	<p>piešķiršanu: VARAM, ZM Par ieviešanu: DAP, VAAD, LVGMC, BIOR, VMD, sadarbībā ar pašvaldībām.</p>	<p>Izstrādāta jauna vai papildināta esošā monitoringa metodika, rasti nepieciešami cilvēkresursi un nodrošināta kapacitāte veikt monitorēšanu</p> <p>Noorganizēta s apmācības par sugu atpazīšanu, uzmērīšanas veikšanu un datu rediģēšanu</p> <p>Datu apkopošana, analīze, ziņojums par rezultātiem</p>	<p>var tikt uzsākta pēc resursu piešķiršanas tā īstenošanai.</p> <p>Metodikas izstrāde, tai skaitā, nosakāmo parametru, atribūtu datu, cikliskuma, izstrāde izplatības izmaiņu novērtēšanai (ārpakalpojums) - 30000, <i>euro</i>;</p> <p>Cikliska monitoringa īstenošana, ārpakalpojums, saskaņā ar izstrādāto metodiku, 30000,- <i>euro/gadā</i></p> <p>Datu bāzes sadaļas izveide jaunajām invazīvajām augu sugām kartogrāfiskiem precīzas izplatības noteikšanas mērījumiem: - 750 cilvēkstundas programmēšana (aplikācijas izstrāde viedierīcēm, datu savietojamībai tiešsaistē ar VAAD sistēmām citu institūciju lietošanai, datu drošība, rediģēšana) 46 000 <i>euro</i>. -Ārpakalpojums: Rediģēšanas vai pārskata programmas izveide lietotājiem</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
identificēšana, piem., pašvaldības.				<p>(pašvaldībām, VAAD inspektoriem) 21 300 <i>euro</i>; - Ārpalpojums: datu apstrādes, publicēšanas automatizēšanas sistēmas izstrāde (integrācijā ar drošības un mobilitātes aspektiem) 10 700 <i>euro</i>; - ArcGIS lincences skaits 2, kopā 20 000 <i>euro</i>; - Datu sagatavošana (kontrolē, rediģēšana, apstrāde un filtrācija, pievienošana kopējā sistēmā uz kopējā datu slāņa, datu griešana, izgūšana pēc nepieciešamības) 3260 <i>euro</i>; - Apmācības pašvaldību darbiniekiem 1 reizi gadā. , 3600 <i>euro</i>; - praktiskā mērīšana 1 sugai 1 invadētajā laukā ~1 ha (12,88 <i>euro</i> 1 ha uzmērīšana monitoringam). VAAD invazīvo augu sugu uzraudzības un monitoringa nodrošināšanai vienas papildu amata vietas izveide- 31 000 <i>euro</i></p> <p>DAP- monitoringa ieviešana 30 000 <i>euro</i>; Sabiedrības</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
				novērojumu apstrāde un pārbaude (t.sk. lauka apstākļos), monitoringa programmās, inventarizācijās, ekspertu atzinumos iegūto datu apstrāde; datu bāzes datu aktualizācija; informatīvajiem materiāliem, pārskatiem u.c. nepieciešamā kartogrāfiskā materiāla sagatavošana - 220 dd; 3 iekārtas datu pārbaudei lauka apstākļos -2400 euro - vienreizējas izmaksas.
<p>4. Datubāzes pilnveidošana, datu automatizācija, integrācija. Saistīto procesu efektivizācija un digitalizācija.</p> <p>Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmas datubāzes un dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS pilnveidošana, digitalizēta un efektivizēta pārskatpumu kontroles sistēma.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi Bez datubāzes sadaļām nav iespējama kvalitatīva kontrole un pārraudzība, kā arī nav iespējama ierobežošanas pasākumu plānošana un koordinēta pārraudzība. Datubāzes automatizācija ietaupa resursus un samazina cilvēkfaktora kļūdas datu apstrādē.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts, jo dati un monitorings, sabiedrības informēšana nodrošina prevenciju kā resursefektīvāko pasākumu</p>	<p>Par resursu nodrošināšanu: VARAM, ZM</p> <p>Pilnveidošana, uzturēšana – DAP; VAAD; VMD</p>	<p>Pilnveidota datubāze, ar datu automatizācijas un integrācijas iespējām, efektivizēti un digitalizēti saistītie procesi. Ir iespēja izmantot plašam institūciju lokam.</p>	<p>Izstrāde var tikt uzsākta pēc resursu piešķiršanas .</p> <p>-3 mēneši tiešsaistes aplikācijas programmēšana (sadaļas: kontroļu akts, akts auga konstatēšanai – lauka apstākļos, tirdzniecībā, dažādi pārbaužu tipi, interneta tirdzniecība)</p> <p>-Datubāzes uzturēšana un pilnveidošana 7500 euro ESRI Licenču ikgadēja iegāde 2027. Un 2028.gadā 260 000 euro un sistēmas uzturēšanai kopumā 20 000 euro gadā VMD – 1500 euro gadā.</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
Datubāzes izmantošana paredzēta plašam institūciju lokam.			Detalizāciju paredzot normatīvajos aktos.	
<p>5. Preventīvie sugu sekundārās introdukcijas novēršanas pasākumi:</p> <p>5.1. Sadarbība, komunikācija ar kaimiņvalstīm: Nodrošināts saziņas tīkls, tiek rīkotas tikšanās pēc nepieciešamības</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi Sadarbība ir būtiska Regulā noteikto mērķu sasniegšanā</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts. Sadarbība biogeogrāfiskā līmenī ir būtiska, bet finansiālā ietekme neliela.</p>	VARAM, nepieciešamības gadījumā iesaistot citas plānā minētās iestādes	Sadarbības pasākumi. Sadarbība ar kaimiņvalstīm (bāzes scenārijs) turpmāk Baltijas jūras reģions (ideālais scenārijs).	Nodibināti kontakti un uzsāktās sadarbības turpināšana.
<p>5.2. Sadarbība ar zinātniekiem - monitoringa datu analīze, kaimiņvalstu informācijas analīze - sugu riska novērtējuma aktualizācija. Augstas invazivitātes riska sugu prognozēšana. Riska analīze turpmākai rīcībai, atkarībā no klimata un datiem.</p>	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Sadarbība, dati un monitorings ir būtiski Regulā noteikto mērķu sasniegšanā.</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts, jo resurstēmēti pasākumi un situācijas izpratne nodrošina efektīvu rīcību un plānošanu, kā arī Regula un pētījumi paredz šādu nepieciešamību.</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>DAP kā koordinējošā iestāde organizē praktisko iepirkumu izstrādi un izsludināšanu ārpakalpojumā, iesaista iestādes pēc nepieciešamības Izstrādē un apstiprināšanā</p>	Veikti novērtējumi un iesniegti priekšlikumi rīcībai ar sugām.	Saskaņā ar normatīvajiem aktiem un darbības principu izstrādes brīža un resursu piešķiršanas iepirkuma veikšanai DAP- izmaksas skat 1. tabulas 2.2. un 2.3 punktā

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
		iesaistās zinātniskā padome.		
5.3. Pētījumi par efektīvām metodēm sugu izskaušanai, agrīnai atklāšanai. Sadarbība ar zinātniskajām institūcijām.	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Sadarbība, dati un monitorings ir būtiski Regulā noteikto mērķu sasniegšanā</p> <p>Pārlicības līmenis Augsts. Sugu atklāšanai un pasākumu īstenošanai nepieciešamas efektīvas metodes.</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>Par izpildi: koordinējošā iestāde – DAP, sadarbībā ar VAAD.</p>	Pētījumu skaits.	Pēc Rīcības plāna apstiprināšanas un resursu piešķiršanas. Metodes izstrāde un aprobācija 2 sugas vai sugu grupas – ārpakalpojums 60 000 <i>euro</i> .
6. Sabiedrības informēšana, izglītošana un atbilstošas rīcības veidošana/veicināšana. Informatīvs seminārs, infografika u.c. specifiskām mērķgrupām, materiāli plašai sabiedrībai. Materiālos īpaši uzsvērtā invazīvo sugu problemātika kopumā, invazīvo dzīvnieku radītās ietekmes un	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts Pētījumā un Regulā. Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts. Sabiedrības iesaiste un informēšana un ir būtiska, lai samazinātu invazīvo sugu izplatību.</p>	<p>VARAM, ZM: resursu piesaiste</p> <p>Par īstenošanu: VARAM, ZM, DAP, VAAD, LVGMC, PVD, BIOR, sadarbībā ar pašvaldībām.</p>	Cilvēku informētība aptaujas veidā pirms informēšanas un informētības līmenis pēc kampaņas.	No Rīcības plāna apstiprināšanas brīža un resursu piešķiršanas iestādēm informatīvā kampaņa – 20 000 <i>euro</i> .

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārliecības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
potenciālie draudi no to nokļūšanas savvaļā utt. uzsvērta sabiedrisko novērojumu nozīme, ziņošanas iespējas. Informācijas kampaņas specifiski uz agrīnās atklāšanas sugām.				
7. Invazīvo sugu ierobežošana un iznīcināšana. Sadarbība un komunikācija ar pašvaldībām (atgriezeniskās saites gūšana, aptauja par datu lietošanu, sabiedrības iesaisti, iznīcināšanas koordinēšanu).	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts Pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārliecības līmenis</p> <p>Augsts. Sugu ienākšanas, izplatīšanās un iedzīvošanās iespēja ir ļoti augsta, kā arī pašvaldības iesaiste un rīcība ir būtiska koordinētai un organizētai ierobežošanai.</p> <p>Informācijas apmaiņa un atgriezeniskās saites gūšana paredzama bez būtiskiem finansiāliem resursiem.</p>	<p>Par politikas izstrādi: VARAM, ZM</p> <p>Īstenošana: Pašvaldības pasākumu koordinēšanai</p> <p>Par datu bāzes izstrādi un datu nodrošināšanu darbam ar augiem VAAD. DAP – dzīvnieki.</p>	<p>Papildināti normatīvie akti.</p> <p>Tiek veiktas pārbaudes un iznīcināšana, ziņojums par rezultātiem</p> <p>Aptaujas rezultāti publicēti tīmekļvietnē.</p>	<p>Saskaņā ar normatīvajiem aktiem un attiecīgo datubāzes sadaļu izstrādi.</p> <p>Iepirkums vienasatradnes iznīcināšanas izmaksas.</p> <p>EBI, reizi 3 gados 2 mēnešu laikā</p>
8.Citi pasākumi. 8.1.Sabiedrības iesaiste - nacionāla vai	<p>Ieguvumi > izdevumi</p>	<p>Visas ar invazīvajām</p>	<p>Iesaistīto sabiedrības pārstāvju</p>	<p>Regulāri Lielo Talku uzsāk 2023.gadā</p>

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
pašvaldību līmeņa talkas, informēšana par īpašumā esošu invazīvo sugu nodošanu (Zooloģiskie dārzi un Botāniskie dārzi).	<p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts Pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts. Talkas ir būtiskas sabiedrības izglītošanā un iesaistē.</p>	sugām saistītās institūcijas.	skaita palielināšanās un pārkāpumu, negatīvās invazīvo sugu izplatīšanās mazināšana.	VAAD: informatīvie materiāli par katru invazīvo augu sugu (video rullīši; vizuālie materiāli) 5000,-euro; Materiālu sagatavošana 1 mēnesis (sugas eksperts); praktiskā talkas īstenošana 1 diena, papildus pašvaldības resurss.
8.2.Alternatīvo sugu reklamēšana invazīvo sugu vietā. Īpaši fokusējoties uz augiem - stādaudzētavas, tirdzniecības vietas, Botāniskie dārzi. Papildus pašvaldību iesaiste.	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Cilvēka rīcības tieši vai netieši ir galvenais invazīvo sugu izplatības cēlonis, kā norādīts Pētījumā un Regulā.</p> <p>Nepieciešama plaša sabiedrības informēšana, izglītošana un iesaiste.</p> <p>Pārlicības līmenis</p> <p>Augsts. Šāda informācija samazina invazīvo augu izmantošanu dārzkopībā.</p>	VAAD, DAP		VAAD - 1 mēnesis materiālu sagatavošanai DAP - 1 mēnesis materiālu sagatavošanai
8.3.Invazīvo sugu pārvaldības pasākumu iekļaušana īpaši aizsargājamo dabas	<p>Ieguvumi > izdevumi</p> <p>Invazīvo sugu izkaušanas pasākumi tiek iekļauti citos plānošanas dokumentos, tiek nodrošināta</p>	VARAM, DAP	Dabas aizsardzības plānos fiksētas	Pasākums tiek ieviests- turpinās dabas aizsardzības plānu izstrāde īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, ietverot

Mērķis ar rīcību/pasākumiem	Ieguvumu/ Zaudējumu princips. Pārlicības līmenis	Atbildīgā iestāde	Rezultatīvais rādītājs	Izpildes termiņš un nepieciešamie resursi
teritoriju dabas aizsardzības plānos.	kompleksa teritoriju apsaimniekošana un sabiedrības iesaiste. Pārlicības līmenis Augsts. Invazīvo sugu esamība tiek fiksēta ĪADT, kurās koncentrējas retas un aizsargājamas dabas vērtības. Šajos plānos tiek sniegti konkrētai vietai atbilstoši invazīvo sugu pārvaldības pasākumi.		invazīvās sugas un sniegti priekšlikumu s to pārvaldībai.	pasākumus invazīvo sugu pārvaldībai

1 - pārbaude, ko veic saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 9. novembra noteikumu Nr. 1033 "Prasības savvaļas sugu dzīvnieku turēšanai zooloģiskajā dārzā un prasības zooloģiskā dārza izveidošanai un reģistrācijai" 6.3 punktu.

Plāna ieviešanai nepieciešamās indikatīvās izmaksas:

Dabas aizsardzības pārvaldei **566 000 euro**,

Valsts augu aizsardzības dienestam, Valsts meža dienestam **570 000 euro**.

Rīcības plāna pārskatīšana

Rīcības plāns var tikt pārskatīts un papildināts pēc vajadzības, bet ne vēlāk kā 2028. gadā tiks veikta jauna plāna sagatavošana ņemot vērā labāko pieejamo informāciju, pētījumus un monitoringa datus.